

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

*Л. С. Безугла, д. е. н., професор, bezuhla.l.s@ntu.one, orcid.org/0000-0002-6520-4325,
Н. В. Шинкаренко, к. е. н., доцент, shynkarenko.n.v@ntu.one, orcid.org/0000-0001-7519-336X,
Т. В. Куваєва, к. е. н., доцент, kuvaieva.t.v@ntu.one, orcid.org/0000-0002-8796-3189,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»*

Методологія дослідження. Дослідження здійснювалося з використанням методів аналізу, порівняння, узагальнення, систематизації, економіко-статистичних та логіко-аналітичних – при проведенні аналітичного дослідження сучасних тенденцій розвитку ринку послуг, а також розрахунків динаміки кількості підприємств сфери послуг та обсягів реалізованих послуг за видами економічної діяльності.

Результати. Відслідковується загальна тенденція до збільшення кількості підприємств сфери послуг: у 2020 р. на ринку послуг функціонувало 648499 підприємств-юридичних осіб та їхніх відокремлених підрозділів, основним видом діяльності яких є надання нефінансових послуг, це на 17800 од., тобто майже на 3% більше, ніж попереднього 2019 р. і на 54731 од. або на 15% більше 2016 р. Найбільшою у 2020 р. була кількість підприємств, що діяли у сфері професійної, наукової та технічної діяльності – 140374 од., або 22% загальної кількості тих, що надавали споживачам послуги. Результати аналізу обсягу реалізованих послуг за регіонами України підтверджують, що найбільше послуг у 2020 р. реалізовано у Дніпропетровській області – 93504 млрд. грн (13,6% загальноукраїнського рівня) та в Одеській області – 91813 млрд. грн (13,3% загальноукраїнського рівня).

Новизна. Проведено детальний аналіз ринку послуг України, який показав нерівномірний розподіл підприємств як за видами економічної діяльності, так і за регіонами.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути корисними для підприємств, що функціонують у сервісній економіці, при прийнятті стратегічних рішень щодо напрямів своєї діяльності.

Ключові слова: послуги, сфера обслуговування, підприємства сфери послуг, обсяги реалізованих послуг, аналіз ринку послуг.

Постановка проблеми. Сфера послуг є однією з найперспективніших в економіці. Вона охоплює широкий спектр діяльності: транспорту, туризму, інформаційних, видавничих послуг до фінансування, посередництва різного виду. Сфера послуг у більшості розвинених країн світу займає домінуюче становище. Так, наприклад, у США близько 65% валового національного продукту, 70% робочої сили та 50% бюджету сім'ї припадає на сферу обслуговування. Принаймні насичення ринку товарами зростає попит послуги. Товари та послуги часто виробляються та продаються як єдине ціле. Багато послуг стають невід'ємною частиною виробництва товарів. Кількість видів послуг на світовому

ринку перевищує 600. Найбільше значення у світовій торгівлі послугами нині мають туризм, транспорт, інформаційно-комунікаційні та страхові послуги. Розширюється частка сектора фінансових послуг, зокрема експортне кредитування. Воно охоплює від 12 до 29% від обсягу експорту розвинених країн. На сектор інформаційних послуг припадає близько 20% акціонерного капіталу США, 18% – Великобританії, 14% – Швеції, 11% – Німеччини, 8% – акціонерного капіталу Японії.

Розвиток ринку послуг передбачає посилення глобальної конкуренції. Все частіше послуги експортуються та імпортуються. Крім цього, розширюються зворотні зв'язки

на ринку послуг з метою суворого контролю за їх якістю. У майбутньому збільшаться гарантії на надані послуги, і вони розглядатимуться як значна додаткова послуга для клієнтів. Компанії все більше визнають важливість якісних розробок при створенні нових послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під ринком послуг вчені-економісти розглядають сукупність економічних правовідносин між продавцями та покупцями, об'єктом яких виступає купівля-продаж найрізноманітніших видів послуг. Слід зазначити, що неможливо провести чітку межу між ринком товарів та послуг. Адже надання послуги часто супроводжується реалізацією товару. З іншого боку, нерідко сама послуга стає товаром. Якість ринку послуг залежить від рівня розвитку ринкового господарства загалом. Його структура, і навіть ступінь розвитку визначають конкурентоспроможність країни [2].

А. Вітренко розглядає основні особливості постіндустріального суспільства і зростаючу важливість послуг, зокрема нематеріальних послуг, приділяє їм значну увагу та визначає їх роль у розвитку індивідуальних і суспільних потреб та переваг [3].

В. Коюда досліджує ключові розбіжності сфери послуг згідно з різними точками зору щодо визначення послуги за складовими та рядом особливостей для управління

процесом виробництва/споживання послуг з урахуванням попиту й пропозиції на ринку послуг [4].

В. Павлюк та В. Муленко присвячують свою роботу вдосконаленню теоретичних аспектів економічної категорії «послуга» шляхом дослідження та аналізу існуючих теоретико-методологічних підходів, формулювання уточненого визначення економічної категорії «послуга» [5].

Враховуючи наукові доробки українських вчених-економістів проведемо розширений аналіз щодо функціонування ринку послуг в період 2016-2020 років.

Формулювання мети статті. Мета даної статті полягає в проведенні ґрунтовного аналізу щодо діяльності підприємств сфери послуг та обсягу послуг, реалізованих у 2016 та 2020 роках за видами економічної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом 2016–2020 років відслідковується загальна тенденція до збільшення кількості підприємств сфери послуг: у 2020 р. на ринку послуг функціонувало 648499 підприємств-юридичних осіб та їхніх відокремлених підрозділів, основним видом діяльності яких є надання нефінансових послуг, це на 17800 од., тобто майже на 3% більше, ніж попереднього 2019 р. і на 54731 од. або на 15% більше 2016 р. (рис. 1).

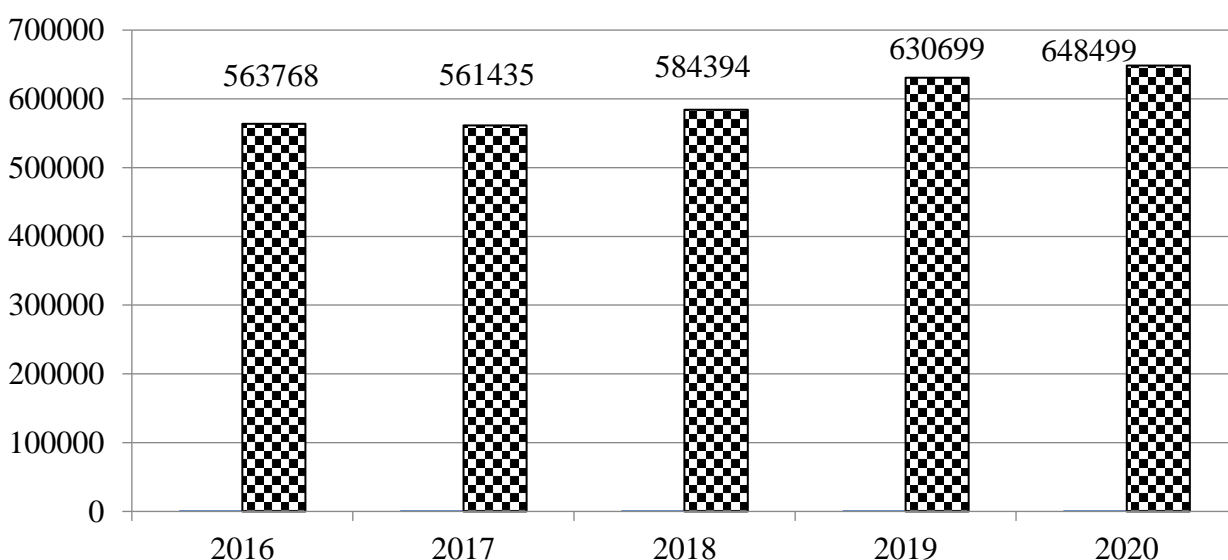

Рис.1. Динаміка кількості підприємств сфери послуг, од.

Джерело: сформовано за [1]

Найбільшою у 2020 р. була кількість підприємств, що діяли у сфері професійної, наукової та технічної діяльності – 140374 од.,

або 22% загальної кількості тих, що надавали споживачам послуги (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка кількості підприємств сфери послуг за видами економічної діяльності, од.

Підприємства сфери послуг	Роки					2020 до	
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2019
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	109334	95815	90591	96235	98307	89,9	102,2
Тимчасове розміщування й організація харчування	57696	57578	61761	69689	71748	124,4	103,0
Операції з нерухомим майном	90921	90553	93383	98361	95809	105,4	97,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	125133	121546	126100	134800	140374	112,2	104,1
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	45988	46553	49206	53787	53735	116,8	99,9
Освіта	11077	11656	13241	15429	16733	151,1	108,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	21583	22085	24961	30994	37583	174,1	121,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	13873	13045	13797	15168	15774	113,7	104,0
Надання інших видів послуг	86147	100587	109336	114217	116416	135,1	101,9
Всього	563768	561435	584394	630699	648499	115,0	102,8

Джерело: сформовано за [1]

У загальній структурі підприємств сфери послуг однакову питому вагу – по 15% – займали підприємства сфери послуг з транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності (98307

од.) та ті, які здійснювали операції з нерухомим майном (95809 од.). Трохи меншу питому вагу мали підприємства з тимчасового розміщування й організації харчування – 11% або 71748 од. (рис. 2 (а, б)).

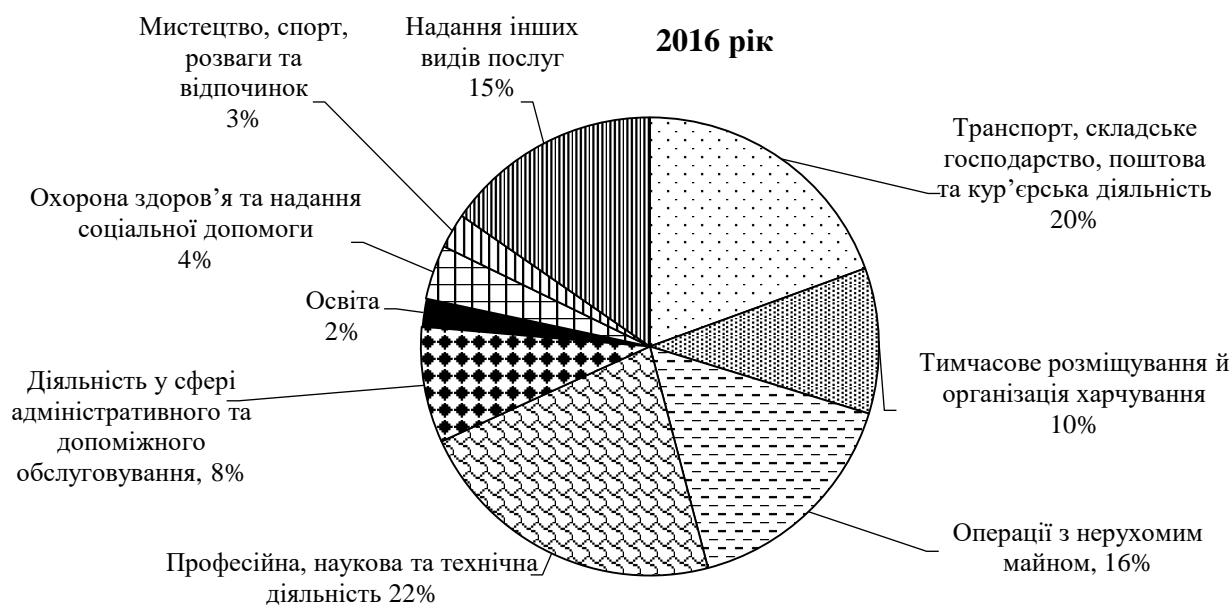

Рис.2 а). Структура підприємств сфери послуг у 2016 р. [1]

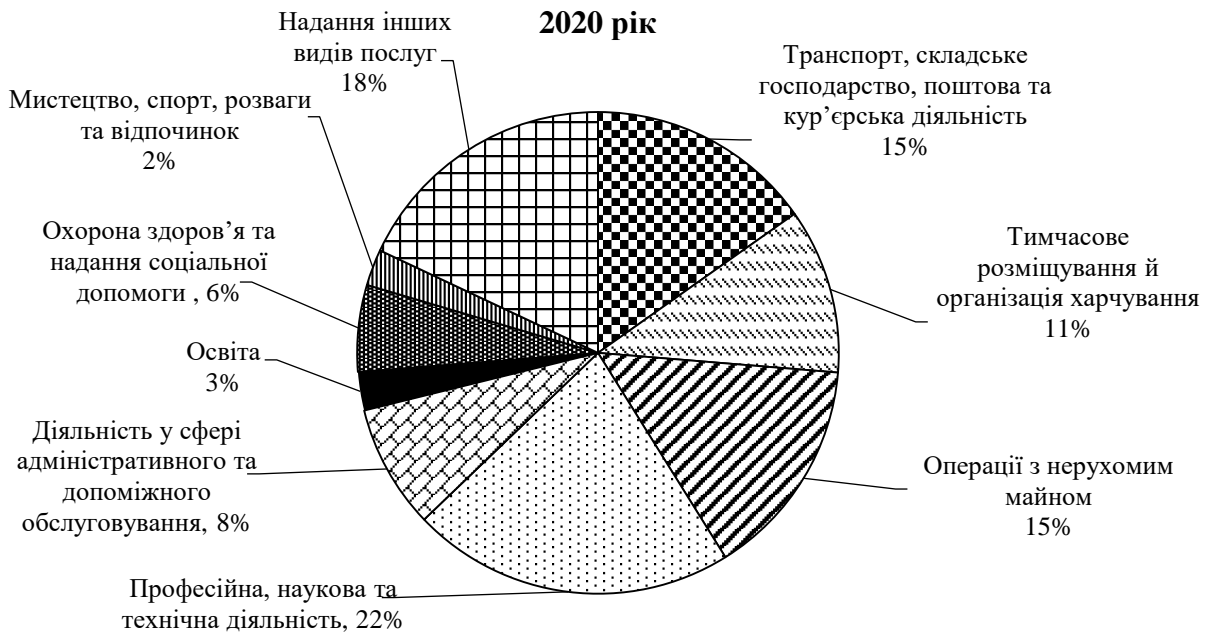

Рис. 2 б). Структура підприємств сфери послуг у 2020 р. [1]

Найменше в сфері обслуговування підприємств, що надають освітні послуги 16733 од. або 3% та підприємств сфери мистецтва, спорту, розваг та відпочинку 15774 од. або 2%. При чому можемо помітити певні зміни у структурі підприємств сфери послуг, зокрема у 2016 р. частка підприємства сфери

послуг з транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності була більшою – 20% порівняно з 15% 2020 р. Також незначна зміна частки підприємств, які здійснювали операції з нерухомим майном 15%, а в 2020 р. стало 16%. (рис.3 (а, б)).

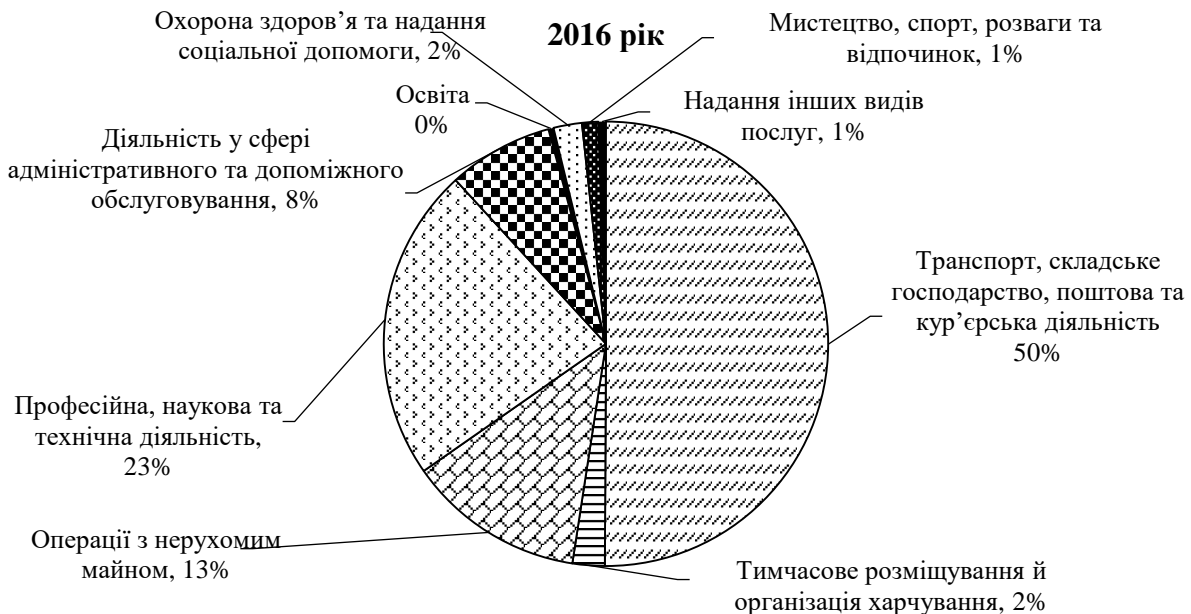

Рис. 3 а). Структура обсягу послуг реалізованих у 2016 р. за видами економічної діяльності [1]

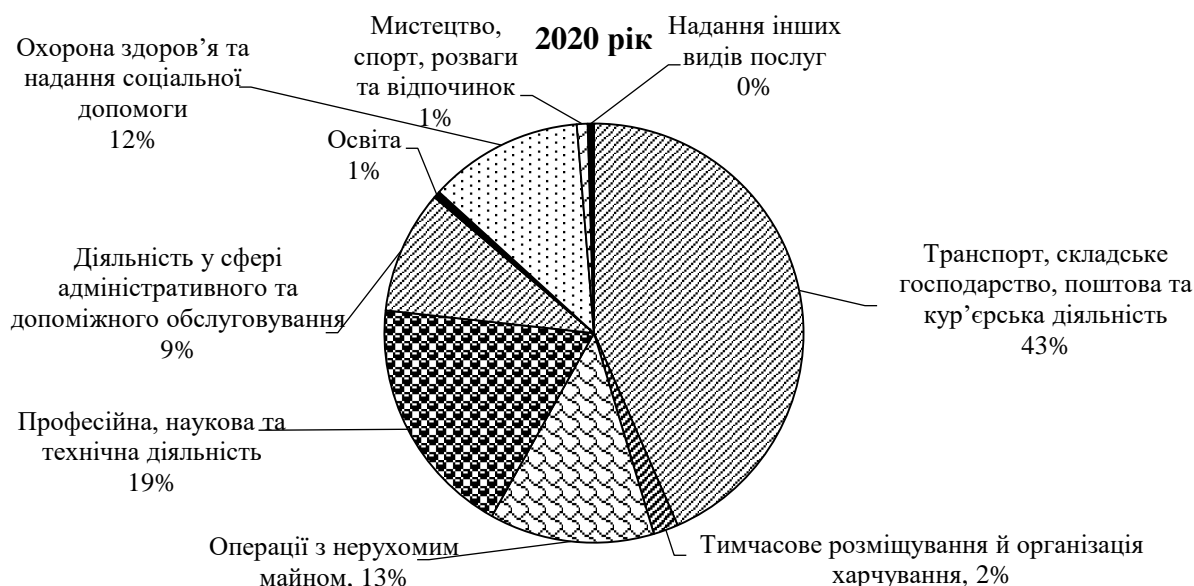

Рис. 3 б). Структура обсягу послуг реалізованих у 2020 р. за видами економічної діяльності [1]

У структурі обсягу реалізованих послуг найбільшу питому вагу близько половини всього обсягу становить підприємства сфери послуг з транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності: майже 50% (344,4 млрд. грн з 687,7 млрд. грн) у 2016 р. і 43% (476,3 млрд. грн з 1095,9 млрд. грн) у 2020 р. Також значну часту займають підприємства, що діють у сфері професійної, наукової та технічної діяльності – 23% у 2016 р. (157,3 млрд. грн) і 19% (204,2 млрд. грн)

у 2020 р. Третє місце посідають підприємства, які здійснювали операції з нерухомим майном – 13% у 2016 р. і у 2020 р. (88,6 млрд. грн і 139,3 млрд. грн відповідно).

Що стосується обсягу реалізованих послуг підприємствами сфери нефінансових послуг: у 2020 р. становив 1095,9 млрд. грн, що на 64,7 млрд. грн. (на 5,6%) менше, ніж у 2019 р. і на 408,2 млрд. грн (на 59,4%) більше, ніж у 2016 р. (з урахуванням зміни цін) (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка обсягів реалізованих послуг за видами економічної діяльності, млрд грн

Підприємства сфери послуг	Роки					2020 до	
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2019
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	344,4	7405,1	458,9	511,4	476,3	138,3	93,1
Тимчасове розміщування й організація харчування	16,1	22,0	25,1	26,3	21,1	131,1	80,2
Операції з нерухомим майном	88,6	102,2	108,9	144,3	139,3	157,2	96,5
Професійна, наукова та технічна діяльність	157,3	193,2	213,9	288,5	204,2	129,8	70,8
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	52,6	62,8	77,6	106,3	104,1	197,9	97,9
Освіта	2,6	2,9	3,7	5,6	5,8	223,1	103,6
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	14,2	17,8	26,1	59,2	130,7	920,4	220,8
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	8,1	8,2	11,7	13,0	9,2	113,6	70,8
Надання інших видів послуг	3,8	4,2	4,7	6,0	5,2	136,8	86,7
Всього	687,7	718,4	930,6	1160,6	1095,9	159,4	94,4

Джерело [1]

Значною у загальному обсязі реалізованих послуг є частка підприємств, які надають послуги з адміністративного та допоміжного обслуговування – 13% у 2016 р. (52,6 млрд. грн) і 19% (104,1 млрд. грн) у 2020 р.

Найбільша кількість підприємств сфери послуг спостерігається в Дніпропетровській, Харківській та Одеській областях (відповідно 48054, 43861 і 43593 од.) у 2016 р. (табл. 3).

Таблиця 3

Кількість підприємств сфери послуг за видами економічної діяльності в розрізі областей у 2016 році, од.

Області	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщування й організація харчування	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Всього по області
Вінницька	6573	1757	2120	3374	1429	324	796	380	3222	19975
Волинська	3499	1360	1332	2100	704	135	570	202	2085	11987
Дніпропетровська	9711	3726	7877	10483	4071	984	1937	1266	7999	48054
Донецька	3279	1597	3082	3646	1482	292	769	461	3550	18158
Житомирська	3290	1385	1565	2527	805	202	439	251	2265	12729
Закарпатська	4112	4129	1925	2512	994	130	720	345	2069	16936
Запорізька	4038	2941	4031	5057	1855	452	1116	688	4147	24325
Івано-Франківська	2713	2809	1942	2484	999	174	748	273	1924	14066
Київська	6593	2818	4554	7187	2614	761	878	763	4506	30674
Кіровоградська	2509	974	1198	1894	697	126	329	157	1702	9586
Луганська	1648	469	631	1138	366	68	277	130	965	5692
Львівська	6070	4903	5425	7326	2832	567	1712	748	4890	34473
Миколаївська	3732	1523	2145	2743	1126	224	622	354	3684	16153
Одеська	7590	4930	9179	7676	3771	944	1722	1167	6614	43593
Полтавська	4249	1723	2430	3632	1327	382	796	442	3440	18421
Рівненська	3195	1269	1345	2139	588	119	509	176	1772	11112
Сумська	2271	940	1629	2154	714	160	436	234	2334	10872
Тернопільська	2939	1256	1490	1975	731	190	582	213	1777	11153
Харківська	7140	3459	8108	10211	3992	945	1476	1247	7283	43861
Херсонська	3154	1769	1493	2441	956	189	418	357	2266	13043
Хмельницька	3423	1583	1961	2483	943	253	785	273	2759	14463
Черкаська	3545	1328	1768	2993	1068	289	618	293	2416	14318
Чернівецька	2370	1633	1417	1783	659	155	463	222	2364	11066
Чернігівська	2622	839	1332	2148	672	221	273	235	2147	10489

Джерело [1]

Найменшу кількість підприємств сфери послуг мають Луганська, Кіровоградська та Чернігівська області. У 2020 р. ця тенденція не змінилася: лідерами так і залишилися Дніпропетровська, Харківська та Одеська області. Поряд з тим збільшилася кількість під-

приємств та порядок лідерів: Дніпропетровська, як і в 2016 р., посіла 1 місце (51886 од.), Одеська посіла друге (50484 од.), а Харківська третє (49894 од.). Луганська обл. у 2020 році мала найменший показник – 6254 од., що на 562 од. більше, ніж у 2016 році (див. табл. 4).

Кількість підприємств сфери послуг за видами економічної діяльності в розрізі областей у 2020 році, од.

Області	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщування й організація харчування	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Всього по області
Вінницька	5101	2062	2262	3326	1386	435	1310	365	4199	20446
Волинська	2966	1352	1355	1963	758	225	1493	226	2385	12723
Дніпропетровська	7662	4713	7824	10510	4286	1356	2853	1267	10013	50484
Донецька	3084	2053	2662	3549	1464	469	1098	498	5258	20135
Житомирська	2816	1630	1578	2520	926	286	762	261	2921	13700
Закарпатська	2833	3597	1848	2405	1071	207	1107	345	2489	15902
Запорізька	2773	2944	3890	4715	1805	572	1479	561	4708	23447
Івано-Франківська	2249	3106	2045	2829	1103	364	1599	332	3345	16972
Київська	6309	3976	5186	9099	3520	1340	1681	1063	6512	38686
Кіровоградська	2296	1071	1224	1904	683	194	559	174	2460	10565
Луганська	1498	570	609	1166	353	88	395	127	1448	6254
Львівська	6062	6219	6107	8677	3427	950	3195	874	7146	42657
Миколаївська	3408	1777	2191	2928	1262	316	1171	389	4038	17480
Одеська	7597	6382	9480	9074	4231	1352	2651	1285	9834	51886
Полтавська	3692	2101	2358	3906	1591	509	1291	459	4638	20545
Рівненська	2961	1632	1512	2185	742	241	1996	168	2618	14055
Сумська	2176	1200	1598	2187	799	264	783	268	3200	12475
Тернопільська	2369	1300	1485	1929	776	281	944	223	2635	11942
Харківська	6162	4737	8555	11154	4384	1432	2410	1381	9679	49894
Херсонська	2526	2076	1463	2338	990	256	769	348	2822	13588
Хмельницька	3340	2143	2120	2637	1121	430	1458	331	4472	18052
Черкаська	3526	1683	1937	3142	1257	366	990	326	3819	17046
Чернівецька	1736	1739	1368	1834	784	226	774	193	3061	11715
Чернігівська	2797	1309	1402	2306	805	303	645	262	2807	12636

Джерело [1]

Обсяг реалізованих послуг (оборот підприємства) – вартість продажу відвантаженої за межі підприємства готової продукції (виконаних послуг), що зазначена в оформлених як підстава для розрахунків з покупцями (замовниками) документах за винятком непрямих податків (ПДВ, акцизний збір тощо).

До складу зазначеного показника також включаються: вартість транспортних, пакувальних та інших робіт, що виконуються власними силами підприємства; вартість реалізованих відходів, які утворилися в процесі виробництва; вартість послуг з оперативної

оренди активів та купівлі-продажу іноземної валюти за умови, що ці послуги не були одноразовими операціями; вартість послуг з доходів від торгових марок, патентів

За даними Укрінформ «у I кварталі 2020 року обсяг послуг, реалізованих підприємствами сфери послуг споживачам, становив 227,0 млрд грн, або 98,3% до обсягу відповідного кварталу попереднього року. При цьому послуги, реалізовані населенню, становили 23,1% від загального обсягу реалізованих послуг (у I кварталі 2019 року – 21,1%).

Найбільше за січень-березень 2020 року було реалізовано послуг у сфері складського господарства та допоміжної діяльності у сфері транспорту на 41,15 млрд грн. На дру-

гому місці за цим показником – сфера наземного і трубопровідного транспорту (40,87 млрд грн), на третьому – надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна (22,13 млрд грн) (табл. 5).

Таблиця 5

Обсяг реалізованих послуг за видами економічної діяльності в розрізі областей у 2016 році, млрд грн

Області	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщення й організація харчування	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Всього по області
Вінницька	4916	502	909	1294	840	71	413	75	326	9346
Волинська	3552	452	1861	580	420	25	153	40	180	7263
Дніпропетровська	18575	2270	9144	7226	5439	246	1126	687	1146	45859
Донецька	30797	743	3310	2369	1531	67	229	413	366	39825
Житомирська	3166	454	721	847	464	52	214	48	217	6183
Закарпатська	4256	1024	835	562	372	42	440	81	172	7784
Запорізька	4339	1035	2484	2426	1108	96	720	131	515	12854
Івано-Франківська	8236	849	868	734	1491	34	293	54	238	12797
Київська	16278	2804	7506	5484	3694	179	544	195	552	37236
Кіровоградська	3736	240	552	521	410	25	117	46	159	5806
Луганська	996	146	384	904	323	8	61	157	97	3076
Львівська	10158	3124	8748	3601	3378	201	1186	308	582	31286
Миколаївська	12225	528	1025	1123	1628	46	144	90	355	17164
Одеська	35641	2434	6984	4210	4373	316	1260	432	932	56582
Полтавська	12946	614	1739	1478	2108	78	438	75	329	19805
Рівненська	2994	390	615	550	298	37	119	40	233	5276
Сумська	2907	315	872	698	441	35	145	48	236	5697
Тернопільська	3154	345	621	422	442	31	151	34	174	5374
Харківська	7826	1785	5993	6221	3600	258	794	454	1251	28182
Херсонська	2530	476	836	583	394	42	200	64	212	5337
Хмельницька	2723	452	918	788	537	46	190	50	221	5925
Черкаська	4605	523	2279	1368	810	69	183	70	263	10170
Чернівецька	1171	435	749	436	315	40	164	59	197	3566
Чернігівська	3221	597	1339	697	474	46	67	59	221	6721

Джерело [1]

У 2016 р. більше половини обсягу послуг реалізовано підприємствами трьох регіонів: Одеської, Дніпропетровської та Донецької областей. Також значну їх частку реалізувала Київська, Львівська та Харківська області. Найменший обсяг реалізації послуг у 2016 р. припадає на Луганську та Чернівецьку області (3076 млрд. грн і 3566 млрд. грн

відповідно). Результати аналізу обсягу реалізованих послуг по регіонах України підтверджують, що найбільше послуг у 2020 р. реалізовано у Дніпропетровській області, а саме: 13,6% від загальноукраїнського рівня. Інші області демонструють значно менший обсяг реалізації послуг у загальній величині їх надання (табл. 6).

Обсяг реалізованих послуг за видами економічної діяльності в розрізі областей
у 2020 році, млрд грн

Області	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщування й організація харчування	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Всього по області
Вінницька	8277	992	1929	3552	1733	185	4414	146	695	21923
Волинська	7719	893	2454	1090	967	134	3136	*	365	16758
Дніпропетровська	33491	4176	15667	12594	12723	742	11119	745	2247	93504
Донецька	9318	1434	2472	6131	2501	173	4028	218	798	27073
Житомирська	4478	900	1153	1912	1070	130	4202	121	539	14505
Закарпатська	8603	1453	1309	1242	849	78	2682	180	417	16813
Запорізька	5575	1822	4105	5338	2616	270	5183	204	1039	26152
Івано-Франківська	8871	1920	1491	1592	1216	140	4552	131	553	20466
Київська	23271	3393	8739	9538	7495	805	4333	665	1915	60154
Кіровоградська	4480	718	974	1219	889	*	2644	*	355	11279
Луганська	1811	263	473	1128	425	25	2122	*	232	6479
Львівська	22170	4585	8927	8147	6873	690	10049	496	1279	63216
Миколаївська	12290	994	2102	2043	1629	140	3524	*	704	23426
Одеська	47075	4866	10938	8240	7836	736	9325	718	2079	91813
Полтавська	10927	1282	3379	3669	4168	229	4313	186	764	28917
Рівненська	5350	683	1329	1147	731	113	2961	84	665	13063
Сумська	5973	646	1231	1379	961	93	3104	*	548	13935
Тернопільська	7834	565	972	1119	756	95	2859	78	434	14712
Харківська	15223	3870	10244	11805	6967	699	2548	964	2325	54645
Херсонська	3893	885	1254	1372	977	104	2608	113	489	11695
Хмельницька	5158	891	1619	1639	1328	132	4005	124	654	15550
Черкаська	8175	977	2099	2117	1812	142	3984	130	628	20064
Чернівецька	2367	666	1081	695	693	87	3145	*	400	9134
Чернігівська	5229	970	1939	1478	1071	*	2576	134	470	13867

Джерело [1] * Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації (первинне та вторинне блокування вразливих значень).

Харківська область, порівняно з 2016 р. відстає від областей-лідерів Дніпропетровської та Одеської, з якими була майже на одному рівні за обсягами реалізованих послуг. Її навіть переганяє Київська область – 60154 млрд. грн. Такі тенденції серед областей України досить логічні: Одещина має високий туристичний потенціал та вдале транспортне сполучення, Дніпропетровщина і Харківщина – промислово розвинуті регіони (на них припадає 6,5% та 5,8% відповідно обсягів реалізованих послуг). Однією з причин

зменшення попиту населення на деякі послуги є постійне підвищення цін (тарифів), які зросли у середньому на 8,8% в 2020 р.

Висновки. У загальній структурі підприємств сфери послуг однаково питому вагу (15%) займали підприємства з транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності (98307 од.) та ті, які здійснювали операції з нерухомим майном (95809 од.). Трохи меншу питому вагу мали підприємства з тимчасового розміщення й організації харчування – 11%. У структурі обсягу реалізованих послуг найбільшу пи-

тому вагу становить підприємства сфери послуг з транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності: майже 50% (344,4 млрд. грн з 687,7 млрд. грн) у 2016 р. і 43% (476,3 млрд. грн з 1095,9 млрд. грн) у 2020 р. Найбільша кількість підприємств сфери послуг спостерігається в Дніпропетровській, Харківській та Одеській областях (відповідно 48054, 43861 і 43593 од.) у 2016 р. У 2020 р. тенденція не змінилася: лідерами лишилися ці області.

Література

1. Статистичний щорічник України. За ред. І.Є. Вернера Відп. за вип. О.А. Вишнеvsька. Державна служба статистики України. 2021. 455 с.
2. Безугла Л.С., Демчук Н.І. Соціально-економічні аспекти і передумови розвитку підприємств галузі екотуризму. *Агросвіт*. 2019. № 18. С. 24-28. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2954&i=3>
3. Вітренко А. Сутність нематеріальної послуги як особливої теоретичної категорії в системі сучасної постіндустріальної економіки. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2015. Вип. 8. С. 42-49.
4. Коюда В.О. Сутність та змістовна характеристика послуги як бази управління. *Економіка та суспільство*. 2017. №9. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/81.pdf

5. Павлюк В.І., Муленко В.М. Теоретичні аспекти економічної категорії «послуга»: сучасні підходи до трактування та особливості розвитку понятійного апарату. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. Випуск №1(81). С. 7-13.

References

1. Statystychnyj schorichnyk Ukrainy. (2021). I.Ye. Verner (Ed.). Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy.
2. Bezuhla, L.S., & Demchuk, N.I. (2019). Sotsialno-ekonomichni aspekty i peredumovy rozvytku pidpriemstv haluzi ekoturizmu. *Ahrosvit*, (18), 24-28. Retrieved from <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2954&i=3>
DOI: 10.32702/23066792.2019.18.24
3. Vitrenko, A. (2015). Sutnist nematerialnoi posluhy yak osoblyvoi teoretychnoi katehorii v systemi suchasnoi postindustrialnoi ekonomiky. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, Ekonomika*, Issue 8, 42-49.
4. Koiuda, V.O. (2017). Sutnist ta zmistovna kharakterystyka posluhy yak bazy upravlinnia. *Ekonomika ta suspilstvo*, (9). Retrieved from https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/81.pdf
5. Pavliuk, V.I., & Mulenko, V.M. (2021). Teoretychni aspekty ekonomichnoi katehorii «posluha»: suchasni pidkhody do traktuvannia ta osoblyvosti rozvytku poniatijnoho aparatu. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, Issue 1(81), 7-13. doi.org/10.32782/2520-2200/2021-1-1.

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE SERVICES MARKET IN UKRAINE

L. S. Bezuhla, D.E., Professor, N. V. Shynkarenko, Ph. D (Econ.), Associate Professor, T. V. Kuvaieva, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Dnipro University of Technology

Methods. The research was carried out using the methods of analysis, comparison, generalization, systematization, economic-statistical and logical-analytical – when conducting an analytical study regarding the calculations of the dynamics of the number of enterprises in the service sector and the volume of services provided by types of economic activity.

Results. The general trend towards an increase in the number of enterprises in the service sector is being monitored: in 2020, 648,499 enterprises-legal-entities and their separate divisions, whose main activity is the provision of non-financial services, operated on the services market, this is by 17,800 units, that is, by almost 3%, more than the previous year 2019, and by 54,731 units or by 15% more than in 2016. In 2020, the largest number of enterprises operating in the field of professional, scientific and technical activity was 140,374 units, or 22% of the total number of those that provided services to consumers. The results of the analysis of the volume of services implemented by the regions of Ukraine confirm that in 2020 the majority of services were implemented in the Dnipropetrovsk region – UAH 93,504 billion (13.6% of the all-Ukrainian level) and in the Odesa region – UAH 91,813 billion (13.3% of the all-Ukrainian level).

Novelty. A detailed analysis of the services market of Ukraine was carried out, which showed an uneven distribution both by types of economic activity and by regions of the country.

Practical value. The results of the research can be useful for enterprises, which are functioning in the service economy when making strategic decisions regarding the directions of their activities.

Keywords: services, service sector, service sector enterprises, volumes of services provided, service market analysis.

Надійшла до редакції 04.09.22 р.